

Sygn. akt II UK 356/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku C. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 maja 2011 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 21 lipca 2010 r.,

I. oddala skargę kasacyjną,

II. przyznaje radcy prawnemu M. B. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego) kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o podatek od towarów i usług.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 listopada 2009 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał C. M. emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od 20 lutego 2008 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca (ur. 6 lipca 1952 r.) legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w łącznym rozmiarze 26 lat, 1 miesiąca i 24 dni, w tym ponad 10-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych jako rybak morski, którego praca została wymieniona w dziale IV pkt 4 wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., powoływanego dalej jako rozporządzenie). Do tego ostatniego Sąd pierwszej instancji zaliczył okresy zatrudnienia wnioskodawcy od 1 maja 1976 r. do 28 lutego 1985 r. (8 lat i 10 miesięcy) w Spółdzielni Rybołówstwa Morskiego „Jedność Rybacka” oraz przypadające przed 1 stycznia 1999 r. okresy pracy na kutrach rybackich należących do prywatnych armatorów (łącznie 2 lata, 22 miesiące i 14 dni). W ocenie tego Sądu, charakter pracy wnioskodawcy na kutrach rybackich, mimo formalnego nazwania zajmowanych przez niego stanowisk „motorzysta kutrowy” lub „mechanik kutrowy”, był tożsamy ze stanowiskiem rybaka na kutrze, gdyż „każdy z członków załogi był przede wszystkim rybakiem i brał udział w połowach, a następnie pełnił funkcje przypisane mu na kutrze”. Wnioskodawca uczestniczył w połowach prowadzonych na Bałtyku, zatem wykonywane przez niego prace stanowiły „prace rybaków morskich”, a nie np. śródlądowych, zaś z pkt 4 działu IV wykazu B nie można wyprowadzić wniosku, że odnosi się on jedynie do rybaków dalekomorskich. W rezultacie Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca spełnia warunki do wcześniejszej emerytury przewidzianej w art. 32 ust. 1 w związku z art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa emerytalna).

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2010 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd drugiej instancji uznał za błędne ustalenia Sądu pierwszej instancji w zakresie wykazania przez wnioskodawcę okresu pracy w szczególnych warunkach na stanowiskach wymienionych w wykazie B rozporządzenia, wymaganego od osoby niemającej ukończonych 60 lat, wskutek pominięcia, że „prace rybaków morskich” wymienione zostały zarówno w wykazie A, dziale VIII, poz. 9 odnoszącym się do § 4 rozporządzenia, jak i w odnoszącym się do jego § 8 wykazie B, dziale IV, poz. 4. W ocenie Sądu Apelacyjnego, takie ogólne określenie prac nie może stanowić podstawy ustalenia czy mieszczą się one w wykazie A, czy też w wykazie B rozporządzenia, ale konieczne jest wzięcie w tym zakresie pod uwagę zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej (Dz.Urz. Urzędu Gospodarki Morskiej Nr 3, poz. 26, zwanego dalej zarządzeniem), w tym jego załącznika zawierającego szczegółowe wykazy prac w szczególnych warunkach. Bez uwzględnienia regulacji zawartych w tym zarządzeniu nie jest bowiem możliwe ustalenie czy i w jakim wykazie mieściły się faktycznie prace wykonywane przez wnioskodawcę w Spółdzielni Pracy Rybołówstwa Morskiego „Jedność Rybacka” oraz na kutrach rybackich u armatorów prywatnych. Na podstawie regulacji zawartych w powołanym zarządzeniu oraz jego załączniku możliwe byłoby jedynie przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach określoną w wykazie B, dziale IV, poz. 4 rozporządzenia jako rybak morski od 13 listopada 1974 r. do 31 marca 1976 r., tj. w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym Połowów i Usług Rybackich „Kuter”, wymienionym w wykazie do zarządzenia. Natomiast prace wykonywane przez wnioskodawcę w Spółdzielni Pracy Rybołówstwa Morskiego „Jedność Rybacka” oraz na prywatnych kutrach rybackich nie mieszczą się w wykazie B, dziale IV, poz. 4 stanowiącym załącznik do zarządzenia, w pierwszym rzędzie dlatego, że żaden z tych pracodawców nie był podmiotem wyszczególnionym w wykazie, a ponadto z tego względu, iż - w odróżnieniu od prac wymienionych w wykazie A działu VIII pod poz. 9 pkt 1, w którym (na potrzeby kwalifikacji prac w szczególnych warunkach) uznano za rybaków morskich

pracowników wpisanych na listę członków załogi statku - do uznania za rybaka morskiego w rozumieniu wykazu B, działu IV, poz. 4 zarządzenia wymagane jest wykazanie wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienia na stanowiskach określonych w punktach 1-19. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, enumeratywne wyliczenie pod poz. 4 działu IV wykazu B zarządzenia podmiotów, w których wykonywanie pracy na określonych w nim stanowiskach stanowi pracę w warunkach szczególnych zaliczaną do prac objętych wykazem B rozporządzenia nie jest uzależnione od statusu własnościowego pracodawcy, ale od rozmiaru i natężenia prac związanych z połowem i transportem ryb oraz ich szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości, które są nieporównywalne w dużych przedsiębiorstwach i u armatorów (zwłaszcza prywatnych) dysponujących niewielkimi jednostkami w postaci łodzi motorowych i kutrów. Z tych też względów metoda kwalifikowania takich samych stanowisk pracy w obu wykazach rozporządzenia, zakładająca istotne różnice w zakresie natężenia prac, ich uciążliwości i szkodliwości została uwzględniona w zarządzeniu w odniesieniu do - między innymi - stanowisk sztauera i trymera, składowego przeładunków morskich, robotnika oczyszczania i obsługi statków, dźwignicowego, operatora sprzętu zmechanizowanego, operatora urządzeń przenośnikowo-załadowniczych, operatora mechanizmów zasobnika wagowego, operatora-mechanika urządzeń elewatorów (dział VIII wykazu A oraz dział II wykazu B zarządzenia). Sąd drugiej instancji wskazał, że w Spółdzielni „Jedność Rybacka” wnioskodawca zajmował stanowiska motorzysty kutrowego i mechanika kutrowego, a na prywatnych kutrach - mechanika, kierownika maszyny oraz zastępcy kierownika maszyny. Stanowiska te nie zostały wymienione w wykazie B, dziale IV, poz. 4 zarządzenia, które precyzowało, u jakich podmiotów i na jakich stanowiskach wykonywana jest praca podlegająca zaliczeniu do prac określonych w wykazie B rozporządzenia i zaliczało do nich, między innymi, pracę na stanowiskach młodszego rybaka, rybaka, starszego rybaka, mistrza przetwórstwa rybnego, młodszego rybaka przetwórstwa, rybaka przetwórstwa, starszego rybaka przetwórstwa, starszego rybaka mączkarza oraz pozostałe etatowe stanowiska pracy na statku do wykonywania rybołówstwa morskiego, wymienione w układzie zbiorowym pracy dla rybaków morskich. Co prawda z zeznań wnioskodawcy i zawnioskowanych przez niego świadków wynika, że

wykonywał on również czynności rybaka, jednakże z racji powierzonych mu stanowisk czynności tych nie mógł wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca nie posiada wieku wymaganego do nabycia - przewidzianej w art. 32 w związku z art. 46 ustawy emerytalnej - emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach na stanowiskach wymienionych w wykazie A, dziale VIII, poz. 9 rozporządzenia (§ 4 ust. 1 pkt 1 i 3) oraz nie wykazał posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach określonej w wykazie B, dziale IV, poz. 4 rozporządzenia (§ 8 ust. 1 pkt 2 w związku § 2).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj.: 1) art. 32 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej oraz § 8 ust. 1 rozporządzenia w związku z art. 32 ust. 4 powołanej wyżej ustawy, poprzez błędne przyjęcie, że praca skarżącego w Spółdzielni Pracy Rybołówstwa Morskiego „Jedność Rybacka” oraz na prywatnych kutrach rybackich nie pozwala na przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunki szczególnych, gdyż żaden z tych pracodawców nie był wymieniony w wykazie B, dziale IV, poz. 4 załącznika do zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r.; 2) § 8 ust. 1 w związku z działem IV wykazu B rozporządzenia, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na niezaliczeniu prac wykonywanych przez skarżącego jako prac rybaków morskich, o których mowa w poz. 4 tego wykazu; II. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 228 § 1 k.p.c., poprzez oparcie rozstrzygnięcia na faktach, które nie były elementem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie *a priori*, że praca wykonywana przez skarżącego w Spółdzielni Pracy Rybołówstwa Morskiego „Jedność Rybacka” oraz praca na prywatnych kutrach rybackich różniły się w rozmiarze i natężeniu prac związanych z połowem ryb oraz ich szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości od pracy wykonywanej na rzecz podmiotów wskazanych w wykazie B, dział IV, poz. 4 załącznika do zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r.; 2) art. 328 § 2 k.p.c., poprzez niewskazanie źródeł dowodów, na podstawie których oparł się Sąd Apelacyjny ustalając zakres i

charakterystykę prac rybaków wykonujących pracę na rzecz podmiotów wymienionych w wykazie B, dział IV, poz. 4 załącznika do zarządzenia, które to naruszenie powoduje brak w treści uzasadnienia wszystkich koniecznych elementów wymaganych przez wskazany przepis i uniemożliwia dokonanie prawidłowej kontroli kasacyjnej.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest nieusprawiedliwiona.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 w związku z art. 46 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., będącym pracownikami, o których mowa w art. 32 ust. 2-3 ustawy, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy emerytalnej. W myśl art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Natomiast stosownie do art. 32 ust. 4, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNP 2002 nr 10, poz. 243) wskazał jako nadal stosowane "przepisy dotychczasowe" tylko niektóre przepisy rozporządzenia, wyłączając dalsze obowiązywanie tych, które zawierały upoważnienie dla ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych do ustalenia wykazu stanowisk pracy w podległych im zakładach pracy. Stwierdził, że odesłanie do wykazów obejmujących świadczenie pracy w warunkach szczególnych nie obejmuje przepisów kompetencyjnych § 1 ust. 2-3 rozporządzenia. To pozwala na wniosek, że ustanowione przed dniem

wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach przepisy, o których mowa w odesłaniu, to tylko przepisy rozporządzenia, a wśród nich § 2 ust. 1 stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, § 4-8a, określające wiek emerytalny i staż wymagany od pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz te wykazy. Oznacza to tyle, że zarządzenia resortowe co prawda nie mogą być samodzielną podstawą prawną indywidualnych decyzji, jednakże - mając swoje umocowanie w ustawie i rozporządzeniu i nieodnosząc się do praw podmiotowych obywateli - nadal obowiązują jako wykazy prac świadczonych w szczególnych warunkach, o skutkach wykonywania których stanowi ustawa emerytalna i utrzymane jej mocą rozporządzenie. W konsekwencji w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wykazy resortowe mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, w szczególności wówczas, gdy w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia nie wymienia się określonych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym (por. np. wyroki z dnia 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392; z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 25 lutego 2009 r., II UK 227/08, LEX nr 736740; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09, LEX nr 590247; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405). Tym bardziej posłużenie się resortowym wykazem stanowisk jest uzasadnione, a nawet konieczne, gdy dany rodzaj prac został wymieniony w obu wykazach załącznika do rozporządzenia jedynie ogólnie, bez wskazania jakiegokolwiek kryterium zakwalifikowania go do jednego z wykazów, jak to ma miejsce w przypadku prac rybaków morskich, wymienionych zarówno w wykazie A (dział VIII, poz. 9) jak i w wykazie B (dział IV, poz. 4). Z takiego określenia prac nie może wynikać, że chodzi o takie same stanowiska pracy u tych samych pracodawców, gdyż rozróżniając przesłanki uprawniające do nabycia emerytury w wieku obniżonym prawodawca kierował się niewątpliwie stopniem uciążliwości i szkodliwości prac w szczególnych warunkach. Wynika to jednoznacznie z odmiennego określenia warunków uprawniających do nabycia wcześniejszej

emerytury w zależności od tego, czy praca wykonywana w szczególnych warunkach mieściła się w wykazie A, czy też w wykazie B załącznika do rozporządzenia. I tak, w przypadku wykonywania prac rybaków morskich zaliczonych do wykazu A pracownik nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 rozporządzenia), natomiast pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w dziale IV wykazu B, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w dziale IV wykazu B (§ 8 ust. 1 rozporządzenia). Wynika z tego, że wykaz B dotyczy prac niewymienionych w wykazie A, zaś prace zaliczone do obu tych wykazów nie mogą być traktowane zamiennie. Dlatego co do zasady należy przyjąć, że określenie w zarządzeniu resortowym stanowisk, na których w poszczególnych podmiotach danej branży wykonywane są prace objęte wykazem B rozporządzenia znajduje swoje uzasadnienie w szczególnej szkodliwości dla zdrowia i szczególnej uciążliwości warunków panujących przy pracach tego rodzaju właśnie w tych podmiotach, o ile kryterium kwalifikacyjnym nie jest ich status własnościowy. Takie domniemanie faktyczne przyjął w istocie Sąd drugiej instancji uznając, że zastosowanym w zarządzeniu resortowym kryterium określenia podmiotów, w których praca na określonych stanowiskach zaliczana jest do prac objętych wykazem B załącznika do rozporządzenia, nie jest status własnościowy tych podmiotów, ale ich charakter wynikający z warunków organizacyjno-ekonomicznych, determinujących zakres i natężenie prac związanych z połowem ryb. Skarżący - nie negując znaczenia zarządzenia resortowego dla rozróżnienia rodzaju prac rybaków morskich objętych wykazem A lub B załącznika do rozporządzenia - próbuje obalić to domniemanie wywodem zakończonym konkluzją, że „rozdzielenie pracy rybaków morskich musi być interpretowane w ten sposób, iż pracą rybaków morskich ujętych w wykazie B jest praca w warunkach odpowiadających pracy w wyliczonych w zarządzeniu przedsiębiorstwach, bez względu na rzeczywiste miejsce ich zatrudnienia. A

contrario, praca rybaków morskich, o której mowa w wykazie A rozporządzenia, to praca w warunkach innych (mniej szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych, itd.).”.

Podzielając to stanowisko co do zasady należy jednak zauważyć, że zarządzenie resortowe uznaje za prace rybaków morskich zaliczone do wykazu A załącznika do rozporządzenia prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez pracowników wpisanych na listę członków załogi statku, niezależnie od zatrudniającego ich podmiotu (wykaz A, dział VIII, poz. 9, pkt 1 zarządzenia), natomiast za prace rybaków morskich wymienione w wykazie B załącznika do rozporządzenia - prace wykonywane nie tylko w określonych podmiotach, ale - co istotniejsze - wyłącznie na stanowiskach wymienionych w wykazie B, dziale IV, poz. 4 pkt 1-19 zarządzenia. Rację ma skarżący, gdy - z powołaniem się na art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych (Dz.U. Nr 61, poz. 258 ze zm.) w powiązaniu z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 99, poz. 693 ze zm.) - wywodzi, że „praca rybaka morskiego jest pracą na statkach morskich osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje, nie zaś pracą definiowaną przez wykonywane zadania”. Z tego właśnie względu wszystkie prace rybaków morskich i u wszystkich podmiotów (w tym wykonywane przez skarżącego na zajmowanych przez niego stanowiskach) zaliczone zostały do wykazu A załącznika do rozporządzenia. Jednakże przyjęcie założenia skarżącego, że „wszyscy pracownicy wchodzący w skład załogi morskiego statku rybackiego wykonują pracę w tych samych ciężkich i szkodliwych dla zdrowia warunkach i dlatego nieracjonalne byłoby różnicowanie ich uprawnień do nabycia wcześniejszej emerytury” powodowałoby niemożność zakwalifikowania poszczególnych prac rybaków morskich do wykazów A lub B załącznika do rozporządzenia. Nie można zatem utożsamiać, jak czyni to skarżący, wszystkich prac rybaków morskich, a więc wszelkich czynności związanych z wykonywaniem rybołówstwa morskiego, z pracami wykonywanymi na stanowisku rybaka. Uznanie danej pracy za pracą rybaka morskiego nie rozstrzyga kwestii związanych ze zdefiniowaniem i kwalifikacją prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy

emerytalnej. Tymczasem to te właśnie kryteria, a nie stwierdzenie posiadania odpowiednich kwalifikacji do zajmowania stanowisk na statku, decydują o zakwalifikowaniu prac danego rodzaju do prac wymienionych w wykazach A lub B załącznika do rozporządzenia, których wykonywanie uprawnia do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, przy uwzględnieniu stopnia ich wpływu na wcześniejszą utratę zdolności do wykonywania zatrudnienia. Właśnie z uwagi na wskazane przesłanki nie wszystkie prace rybaków morskich zostały ujęte w dziale IV wykazu B załącznika do rozporządzenia, ale tylko te charakteryzujące się szczególnie wysokim stopniem szkodliwości i uciążliwości, bądź wymagające szczególnie wysokiej sprawności psychofizycznej, co znajduje wyraz w resortowym wykazie stanowisk pracy, na których obciążenia te występują.

Dla oceny zasadności poglądu skarżącego, że wykonywana przez niego na kuterach rybackich praca na stanowiskach: motorzysty, mechanika, kierownika maszyny i zastępcy kierownika maszyny odpowiadała charakterowi i rodzajowi pracy na stanowisku rybaka wymienionym w wykazie B, dział IV, poz. 4 pkt 11-13 zarządzenia resortowego, należy odwołać się do obowiązujących w spornych okresach przepisów określających kwalifikacje zawodowe członków załóg polskich statków morskich, wymagane do zajmowania stanowisk oficerskich i nieoficerskich (marynarskich, rybackich) w poszczególnych służbach. I tak, w § 58 rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 30 października 1971 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich (Dz.U. Nr 33, poz. 299 ze zm.) w służbie pokładowej rybaków pełnomorskich ustalono, między innymi, stanowiska: młodszego rybaka, rybaka i starszego rybaka, natomiast w § 62 ust. 1 i § 64 ust. 3 - w służbie mechanicznej i elektrycznej: między innymi stanowisko motorzysty okrętowego mogącego pełnić również funkcję kierownika maszyny lub zastępcy kierownika maszyny. Podobnie kwestię tę regulowało w § 54, 58 i 61 ust. 3 rozporządzenie Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 17 sierpnia 1983 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków polskich statków morskich (Dz.U. Nr 52, poz. 232 ze zm.) oraz w § 26, 27, 30 i 31 rozporządzenie z dnia 23 maja 1992 r. Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg polskich statków morskich (Dz.U. Nr 49, poz. 227 ze zm.). Wszystkie te akty prawne jednoznacznie rozróżniały stanowiska

w specjalności pokładowej (w służbie pokładowej) od stanowisk w innych specjalnościach (służbach), w tym w specjalności mechanicznej (w służbie mechanicznej). Zasada podziału służb na, między innymi, pokładową i mechaniczną została utrzymana również w rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 sierpnia 2000 r. w sprawie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, pełnienia wacht oraz składu załóg statków morskich o polskiej przynależności (Dz.U. Nr 105, poz. 1117), przewidującego w ramach tej pierwszej między innymi - stanowiska rybaka i starszego rybaka (§ 38) oraz w drugiej - motorzysty i kierownika maszyny (§ 49). Skoro więc w zarządzeniu resortowym do prac rybaków morskich objętych wykazem B załącznika do rozporządzenia zaliczone zostały prace wynikające z rodzaju czynności wykonywanych na ustalonym w służbie pokładowej stanowisku rybaka (niewątpliwie prace wykonywane bezpośrednio przy połowie ryb), to prace rybaków morskich wykonywane na stanowiskach ustalonych w dziale służby mechanicznej i sprowadzające się - jak sam wnioskodawca określił swoje podstawowe obowiązki na tych stanowiskach - do obsługi oraz dozoru maszyn, nie mogą być uznane za prace na stanowisku rybaka i objęte wykazem B, ale podlegają zakwalifikowaniu do prac rybaków morskich objętych wykazem A załącznika do rozporządzenia. Co prawda ze stanu faktycznego sprawy wynika, że skarżący wykonywał również prace przypisane ustalonemu w służbie pokładowej stanowisku rybaka, jednakże nie czynił tego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czego w skardze kasacyjnej się nie kwestionuje. Bez spełnienia tego wymagania wykonywanie pracy w szczególnych warunkach nie stanowi okresu uzasadniającego prawo do świadczeń na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia (art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia). Natomiast powołanie się przez skarżącego na pkt 19 poz. 4 działu IV wykazu B zarządzenia resortowego nie może być skuteczne, gdyż okoliczność ta została po raz pierwszy podniesiona dopiero w skardze kasacyjnej i nie wynika ze stanu faktycznego sprawy. Ponadto skarżący ani nie twierdzi, iż zajmowane przez niego stanowiska były wymienione w układzie zbiorowym pracy dla rybaków morskich jako etatowe stanowiska pracy na statku do wykonywania rybołówstwa morskiego, ani nie formułuje w tym zakresie jakiegokolwiek zarzutu naruszenia przez Sąd drugiej instancji prawa procesowego, prowadzącego

do niewyjaśnienia okoliczności faktycznej mającej istotne znaczenie dla wyniku sprawy.

W tej sytuacji za niezasadne muszą być uznane kasacyjne zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. oparcie skargi kasacyjnej na podstawie obrazy tych przepisów jest skuteczne tylko w przypadku wykazania przez skarżącego, że zarzucane naruszenia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący zarzuca Sądowi drugiej instancji błędne uznanie za fakt powszechnie znany w rozumieniu art. 228 § 1 k.p.c. różnic w zakresie działalności przedsiębiorstw wymienionych w pkt 4 działu IV wykazu B zarządzenia oraz przedsiębiorstw tam niewymienionych, a nadto powołanie się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na te okoliczności faktyczne bez wskazania - z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. - źródła wiedzy, co uniemożliwia przeprowadzenie prawidłowej kontroli kasacyjnej.

Oba wskazane zarzuty nie są trafne już tylko z tego względu, że skarżący nie wykazuje, jaki wpływ na wynik sprawy mogłyby mieć te ewentualne naruszenia, w sytuacji gdy - niezależnie od ustaleń co do różnic w rozmiarze i natężeniu prac pomiędzy podmiotami wymienionymi w wykazie B dziale IV poz. 4 zarządzenia a podmiotami tam niewymienionymi - podstawę zaskarżonego wyroku stanowiło również niezakwestionowane w skardze kasacyjnej ustalenie, iż z uwagi na wykonywanie czynności związanych ze stanowiskami pracy zajmowanymi na kutrach rybackich skarżący nie miał możliwości wykonywania czynności przypisanych stanowisku rybaka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.